

Психологическата рамка, в която протича този сюжет, подсеща за „смилателната“ доминанта в модела на Ж. Дюран. Митокритиката е изработила типологии и функционални формули за описание на символните артикулации. Жилбер Дюран, позовавайки се на рефлексологията, на първичните сензо-моторни схеми на ориентация, свързва нощния режим на въображението със „смилателната“ доминанта – изживяване на безвременност и хаос, загуба на ориентири в пространството, сливане с околния свят и усещане за анихилиране. Това сливане обаче е успокояващо, носи интимност и топлота, регресивно преоценява материнския аспект на либидото. В нощното въображение се снемат антиномите, изчезва страхът, това е пространство на евфемизмите, където чрез двойно отрицание се утвърждават положителни стойности – Ерос и Танатос се допират, поглъщането не носи опасност, защото не е разкъсване; придвижването към центъра, в утробни кухни или подземни пространства е продължително спускане, а не опасно падане. Дюран цитира предромантиците и романтиците и особено „Химни на нощта“ на Новалис, за когото нощта е завръщане в майчиното лоно, сливане в божествената женственост.¹¹

Очевидно е, че този режим на нощното въображение не работи в „Нощ“. Там има нещо принципно обърнато по отношение на модела и то е, че екстатичното сливане, прикътване, сгушване в нощния свят е принципно невъзможно – не „аз“-ът се движи към някакъв център, а към него, като към център е устремен светът на мотивите, с враждебното намерение за присвояване-завладяване. *Въпросното сливане се извършва в модуса на стълкновение.* А това означава, че в странна смесица с нощния режим се включва другият режим на въображението – „дневно позиционния“ (по класификацията на Дюран), чиято перцептива доминанта е изживяното на другостта, напрежението между субекта и неговото обкръжение с неговата експравертна динамика, осигуряваща ан-

¹¹ Gilbert Durand. *Les strutures anthropologiques de l'imaginaire*. P., 1984, pp. 225-256.